

Adelin Djedone

STVARNI ŽIVOT

Prevela s francuskog
Gordana Breberina

Laguna

Naslov originala

Adeline Dieudonné

LA VRAIE VIE

Copyright © Éditions L'Iconoclaste, 2018

Published by arrangement with Lester Literary Agency

Translation copyright © 2019 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

STVARNI ŽIVOT

U kući su postojale četiri sobe. Moja, soba mog mlađeg brata Žila, soba mojih roditelja i ona s leševima.

Sa srndaćima, divljim svinjama, jelenima. I sa glavama antilopa, svih vrsta i veličina, springbok antilopa, impala, gnuova, sabljastih i močvarnih antilopa... I ponekom zebrom koja je ostala bez tela.

Na postolju se nalazio ceo lav koji je stezao očnjake oko vrata male gazele.

A u jednom uglu je bila hijena.

Mada preparirana, bila je živa – bila sam sigurna u to – i naslađivala se strahom koji je izazivala u svakom pogledu koji bi se sreo s njenim.

Na zidovima je moj otac ponosno pozirao, u ramovima, s puškom u ruci, na mrtvim životinjama.

Uvek je bio u istoj pozi, s jednim stopalom na životinji i pesnicom na boku, dok je drugom rukom pobeđonosno vitlao oružjem, zbog čega je više ličio na pripadnika neke pobunjeničke milicije kome je genocid podigao adrenalin nego na oca porodice.

Najvažniji primerak u njegovoj zbirci, njegov najveći ponos, bila je slonovska kljova. Jedne večeri sam čula kako priča mojoj majci da nije bilo najteže ubiti slona. Ne. Ubiti životinju je prosto koliko i zaklati kravu u hodniku metroa.

Najteže je bilo stupiti u dodir sa lovokradicama i izbeći lovočuvare.

A zatim skinuti kljove sa još tople lešine. Bilo je krvi do kolena.

Sve ga je to koštalo pravo malo bogatstvo. Mislim da je to razlog što je bio tako ponosan na svoj trofej. Ubijanje slona je bilo preskupo, pa je morao da podeli troškove s nekim tipom. Vratili su se kući sa po jednom kljovom.

Ja sam volela da milujem slonovaču. Kljova je bila nežna i velika. To sam, međutim, morala da radim krišom od oca. Zabranio nam je da ulazimo u sobu s leševima.

Bio je ogroman čovek, širokih ramena, plećat kao tesar. Imao je džinovske šake. Šake koje su mogle da otkinu glavu piletu onako kako se skida zatvarač sa boce koka-kole.

Ako se izuzme lov, moj otac je u životu imao dve strasti: televiziju i viski. Kad nije tražio po svetu životinje koje će ubiti, priključio bi televizor na zvučnike koji su koštali kao manji auto i gledao program s bocom glenfidih u ruci.

Pretvarao se da razgovara s mojom majkom, ali ne bi primetio razliku ni da je na njenom mestu bio fikus.

Majka se plašila oca.

I ako se izuzme njena opsednutost baštovanstvom i minijaturnim kozama, mislim da je to otprilike sve što mogu da kažem o njoj. Bila je mršava žena duge, mlitave kose. Ne znam da li je postojala pre nego što ga je srela. Pretpostavljam da jeste. Mora da je ličila na neki oblik primitivnog života, na neki jednoćelijski, manje-više proziran organizam. Na amebu. Ektoplazma, endoplazma, jedro i digestivna vakuola. Tokom godina koje je provela s mojim ocem, to ništa se malo-pomalo napunilo strahom.

Njihove fotografije s venčanja oduvek su golicale moju znatiželju. Otkad pamtim sebe, prelistavam album u potrazi za nečim. Za nečim što bi moglo da opravda taj čudni brak. Za ljubavlju, divljenjem, uvažavanjem, radošću, osmehom... Bilo čim...

Nikada to nisam pronašla. Moj otac je na slikama imao isto držanje kao na fotografijama iz lova, ako se oduzme ponos. Ameba stvarno nije naročito impresivan trofej! Nije je tako teško uhvatiti. Čaša, malo ustajale vode i *ćap!*

Majka se na venčanju još nije plašila. Kao da su je naprosto stavili pored tog tipa, poput vaze.

Kako sam rasla, pitala sam se i kako su njih dvoje začeli dvoje dece. Brata i mene. I vrlo brzo sam prestala da postavljam sebi to pitanje zato što mi je na pamet padala samo slika napada, kasno uveče, na kuhinjskom

stolu, uz zadah viskija. Nekoliko brzih, grubih trzaja, bez pristanka i eto...

Glavni posao moje majke bilo je pripremanje obroka, što je ona radila kao neka ameba, pa su jela koja je pripremala bez kreativnosti bila bez ukusa i s mnogo majoneza. Topli sendviči, breskve s tunjevinom, punjena jaja i panirana riba s krompir-pireom. Najčešće.

I za naše bašte je bila Šuma obešenih mališana, zeleno-smeđa dolina, dva obronka u obliku slova „V“, na čijem se dnu gomilalo uvelo lišće. Na dnu doline, dopola zatrpana uvelim lišćem, bila je Monikina kuća. Žil i ja smo je često posećivali. Objasnila nam je da je slovo „V“ napravila kandža nekog zmaja. Zmaj je izdubio dolinu zato što je poludeo od tuge. To je bilo mnogo davno. Monika je lepo pričala priče. Njena duga seda kosa plesala je po cveću na njenoj haljini. A narukvice su joj zveckale oko ručnih zglobova.

„Davno, veoma davno, na jednoj planini koja je nestala, nedaleko odavde, živeo je par džinovskih zmajeva. Oni su se toliko mnogo voleli da su noću pevali neobične i prelepe pesme, onako kako to samo zmajevi umeju. Ali to je plašilo ljude iz ravnice. I nisu mogli da spavaju. Jedne noći, kad su zaljubljeni zmajevi

zadremali, pošto su se siti napevali, ti glupi ljudi su došli na vrhovima prstiju, s bakljama i vilama, i ubili ženu.

Lud od tuge, mužjak je spržio dolinu u kojoj su živeli muškarci, žene i deca. Svi su umrli. Onda je snažno udarao kandžama po zemlji. I tako je izdubio doline. Biljke su posle toga ponovo porasle, ljudi su se vratili, ali su tragovi kandži ostali.“

Okolne šume i polja bili su išarani plicim ili dubljim ožiljcima.

Žila je plašila ta priča.

Ponekad bi se uveče zavukao u moj krevet zato što mu se činilo da čuje zmajevu pesmu. Objašnjavala sam mu da je to samo priča, da zmajevi ne postoje. Da Monika to priča zato što mnogo voli legende, ali da to nije istina.

Duboko u meni, ipak je tinjala sumnja. I stalno sam se plašila da ću ugledati oca kako se vraća iz lova sa ženkom zmaja kao trofejom.

Da bih umirila Žila, pretvarala sam se da sam velika i šaputala mu: „Priče služe da se u njih ubaci sve ono čega se plašimo, tako smo sigurni da se to neće desiti u stvarnom životu.“

Volela sam da utonem u san s njegovom glavicom tik ispod nosa da bih mu mirisala kosu.

Žil je imao šest godina, a ja deset. Braća i sestre se obično svađaju, ljubomorni su, viču, kmeče, tuku se. Mi ne. Volela sam Žila s majčinskom nežnošću.

Usmeravala sam ga, objašnjavala mu sve što sam znala, to je bio zadatak koji sam imala kao starija sestra. I najčistiji oblik ljubavi koji može da postoji.

Ljubavi koja ne očekuje ništa zauzvrat. Neuništive ljubavi.

On se stalno smeja, otkrivajući mlečne zubiće. I njegov smeh bi me svaki put ugrijao, kao neka minijaturna elektrocentrala. Pravila sam mu lutkice od starih čarapa, izmišljala smešne priče, izvodila predstave samo za njega. I gociala sam ga. Da bih ga čula kako se smeje.

Žilov smeh je mogao da isceli sve rane.

Bršljan je dopola progutao Monikinu kuću. To je bilo lepo. Sunčevi zraci su ponekad padali na nju kroz granje, ličili su na prste koji je miluju. Nikad nisam videla Sunčeve prste na svojoj kući. Niti na drugim kućama u našoj četvrti.

Mi smo stanovali u naselju koje se zvalo „Demo“.

Pedesetak sivih kuća poređanih kao nadgrobni spomenici.

Moj otac ga je zvao „Demoche“.*

Umesto Demoa, tu je šezdesetih godina bilo žitno polje.

Naselje je početkom sedamdesetih izraslo brzo kao bradavica, za manje od šest meseci. To je bio pilot-projekat, vrhunac tehnologije gradnje montažnih kuća.

* Nепrevodiva igra reči *démo* (prvi, probni, najčešće snimak) i *moc-he* (rugoba, nakaza). (Prim. prev.)

Demo. Ne znam čega. Oni koji su ga gradili sigurno su tada hteli nešto da dokažu. Možda je tada na nešto i ličilo. Ali dvadeset godina kasnije ostalo je samo ono ružno. Ako je nekada i bilo nečeg lepog, nestalo je, sprala ga je kiša. Postojala je ulica koja je formirala veliki kvadrat, sa kućama sa unutrašnje i spoljašnje strane. A svuda okolo je bila Šuma obešenih mališana.

Naša kuća je bila jedna od onih sa spoljašnje strane, u uglu. Bila je malo bolja od ostalih zato što ju je arhitekta naselja Demo projektovao za sebe. Ali nije dugo živio u njoj. Bila je veća od drugih. I svetlija, imala je velika staklena vrata. I podrum. Zvuči glupo kad se tako kaže, ali podrum je važan.

On sprečava vodu iz zemlje da se popne u zidove i da oni zbog toga istrule. Kuće u bloku Demo su zaudarale na stari ubuđali peškir zaboravljen na dnu torbe za bazen.

U našoj kući nije smrdelo, ali je bilo životinjskih leševa. Ponekad sam se pitala ne bih li možda više volela kuću koja smrdi.

Imali smo i baštu veću nego drugi. Na travnjaku je bio bazen na naduvavanje. Ličio je na neku gojaznu gospođu koja je zaspala na suncu. Moj otac ga je zimi praznio i unosio, pa je ostajao veliki krug smeđe trave.

A u dnu bašte, tik uz šumu, bio je tor za kozice, na kosini obrasloj puzajućim ruzmarinom.

U njemu su bile tri kozice: Biskvit, Žozet i Muskat. Ali uskoro će ih biti pet, pošto je Muskat bila bremenita.

Majka je dovela priplodnog jarca, zbog čega se posvađala s ocem. S majkom se ponekad dešavalo nešto čudno. Kada se radilo o njenim kozama, duboko u njoj bi proradila neka vrsta majčinskog instinkta, koja ju je terala da se suprotstavi mužu.

A kada bi se to desilo, on bi uvek izgledao kao učitelj koga je učenik prevazišao. Uzalud bi, zinuviši, tražio odgovor.

Znao je da svaka sekunda koja prođe uništava pomalo njegov autoritet, kao kugla za rušenje kuću koju proždiru gljivice. Njegova otvorena usta bi se malčice iskrivila i iz njih bi izašlo gundanje koje je zaudaralo na jazbinu tvora. Moja majka bi tada shvatila da je pobedila.

Platiće, doduše, tu pobedu, ali je ona bila njena. Činilo se da ne oseća neku naročitu radost zbog nje i vraćala se svojim aktivnostima amebe.

Muskat je, dakle, bila bremenita i ja i Žil smo bili van sebe od uzbuđenja zbog toga što će se uskoro ojariti. Vrebali smo i najmanji znak koji bi najavio dolazak jarića.

On se smejavao kada je čuo moje objašnjenje dolaska mladunaca na svet:

„Izaći će joj na pišu. Izgledaće kao da kaki, ali će, umesto brabonjaka, izaći dva jareta.“

„Ali kako su joj ušli u stomak?“

„Nisu ušli, napravila ih je s jarcem. Bili su mnogo zaljubljeni.“

„Ali jarac nije ostao ni jedan dan, oni se i ne poznaju, nisu mogli da budu zaljubljeni.“

„Ma jesu, to se zove ljubav na prvi pogled.“

Ako bismo prošli kroz Šumu obešenih mališana i prešli preko polja tako da nas seljak ne vidi, stigli bismo do velike padine od žutog peska. Ako bismo se spustili niz nju držeći se za korenje, ušli bismo u lavirint od slupanih automobila. Ni tamo nisu smeli da nas vide.

To je bilo ogromno groblje metala. Mnogo sam volela to mesto. Milovala sam olupine, zamišljala da su životinje zbijene na gomili, nepomične, ali osetljive. Ponekad sam im pričala. Naročito onim novim. Mislila sam kako neko treba da ih umiri. Žil mi je pomagao. Zajedno smo mogli da provedemo čitavo popodne pričajući automobilima.

Neki su tu bili odavno, pa smo ih dobro poznavali. Na nekima nije bilo skoro ničeg, dok su drugi bili samo malo oštećeni. Neki su pak bili potpuno uništeni, sa razjapljenom haubom i raskomadanom karoserijom. Kao da ih je izvakao neki ogromni pas. Omiljen mi je bio jedan zeleni, koji nije više imao ni krov ni sedišta. Kao da je bio skinut deo iznad haube, poput pene sa

čaje piva. Pitala sam se šta je moglo tako da ga odseče. Žil je mnogo voleo dumbarajka. Tako je govorio. Dumbarajko. Stvarno je bio neobičan.

Zamišljali smo kako su ga ubacili u džinovsku mašinu za pranje, ali bez vode. Bio je sav u čvorugama. Žil i ja bismo ušli unutra i pretvarali se da smo u mašini za pranje zajedno s tim kolima.

Ja bih uhvatila volan i vikala: „Dumbarajko! Dumbarajko! Dumbarajko!“ skaćući na sedištu da bi se auto drmusao. I Žilov čudesni smeh bi se uspenrao do samog vrha padine od žutog peska.

Tada bismo znali da je trenutak da klisnemo, pošto će vlasnik, ako nas je čuo, stići svakog časa. To je bio njegov lavirint i nije voleo da dolazimo tu da se igramo.

Odrasli iz naselja su nam rekli da on tamo postavlja zamke za vukove kako bi hvatao decu koja se igraju u blizini njegovih kola. Zato smo uvek dobro pazili gde gazimo.

Kada bi nas čuo, stigao bi vičući „Tako dakle?“ i morali bismo da zbrišemo pre nego što nas uhvati, popnemo se uz padinu hvatajući se za korenje, pobedimo strah koji nas je sprečavao da dišemo i pobegnemo daleko od povika „Tako dakle?“.

Onako težak i debeo, nije mogao da se popne mnogo visoko uz peščani zid.

Žil se jednoga dana uhvatio za previše tanak koren, koji je pukao. Pao je na nekoliko centimetara od ručerdi koje su pokušavale da ga šćepaju. Skočio je kao mačka, ja sam ga uhvatila za rukav i izvukli smo se za dlaku.

Kad smo se popeli na vrh, od straha smo počeli da se smejemo. Otišli smo kod Monike, koja je živela ispod bršljana da joj ispričamo šta se desilo.

I ona se nasmejala, ali nas je upozorila. Nije trebalo da se kačimo s njim.

Rekla nam je, onim svojim glasom stare automobil-ske trube, mirišući na plažu: „Znate, maleni, ima ljudi kojima ne treba prilaziti. Naučićete to. Ima ljudi koji će vam zakloniti nebo, ukrasti radost, sesti na ramena kako ne biste mogli da poletite. Držite se podalje od takvih. On je jedan od njih.“

Nasmejala sam se zato što sam zamislila vlasnika otpada kako sedi na Žilovim ramenima.

Onda smo krenuli nazad u Demo zato što smo čuli muziku. *Valcer cveća* Čajkovskog. Kamionet prodavca sladoleda, koji je dolazio svake večeri.

Otišli smo da tražimo novac od oca.

Žil je uvek uzimao dve kugle. Vanilu i jagodu.

Ja sam uzimala čokoladu i stračatelju sa šlagom.

Ali šlag je bio zabranjen. Ne znam zašto, otac je bio protiv. Zato bih ga brzo progutala pre nego što se vratim kući.

To je bila moja tajna, koju sam delila s bratom i ljubav-nim gospodinom u kamionetu. On je bio mnogo star, ćelav, visok i mršav čovek u smeđem plišanom odelu.

Uvek nam je govorio svojim hrapavim glasom, s osmehom u uglu usana: „Brzo jedite, dečice, pre nego što se istopi, pošto ima sunca i vetra, to je nešto najgore za sladoled.“

Majka je jedne letnje večeri napravila breskve s tunjevinom, koje smo jeli na terasi prekrivenoj pločama od plavog krečnjaka koja je gledala na baštu. Otac je već bio ustao od stola i seo ispred televizora sa bocom glenfidiha.

Nije voleo da provodi vreme s nama. Mislim da u toj porodici niko nije voleo trenutak kada bismo se uveče okupili za stolom. Otac nam je, međutim, nametao taj obred, kao što ga je nametao i samom sebi. Zato što tako treba. Porodica jede zajedno, sviđalo joj se to ili ne. Tako su radili na televiziji. Samo što su na televiziji delovali srećno. Naročito u reklamama. Razgovarali su, smejali se. Ljudi su bili lepi i voleli su se. Vreme provedeno u porodici predstavljano nam je kao nagrada. To je trebalo da bude poslastica, zajedno sa ferero rošeom, na koju imamo pravo posle tolikih sati koje smo proveli u školi ili radeći u kancelariji.

* * *

Kod nas su porodični obedi ličili na kaznu, na veliku čašu mokraću koju smo morali svakodnevno da popijemo.

Svako veče se odvijalo u skladu sa obredom koji se graničio sa svetinjom. Otac je gledao TV dnevnik i sve objašnjavao majci, polazeći od načela da ona nije sposobna da shvati bilo kakvu informaciju bez njegovog tumačenja. Ocu je TV dnevnik bio važan. Dok je komentarisao aktuelne događaje, imao je utisak da igra određenu ulogu. Kao da svet čeka njegovo mišljenje da bi išao u dobrom smeru. Dok je odzvanjala odjavna špica, majka bi viknula: „Večera!“

Otac bi ostavio uključen televizor i svi bismo seli za sto da ćutke jedemo.

Te večeri, kao i svake druge, trenutak kada je ustao kako bi se vratio na svoj dvosed doživeli smo kao oslobođenje.

Žil i ja smo ustali od stola kako bismo otišli u baštu da se igramo.

Sunce je milovalo to kasno popodne koje je prijatno mirisalo na karamelizovani med.

Majka je čistila papagajev kavez u predsoblju. Pokušala sam da joj objasnim kako je surovo držati Kokoa u kavezu. Pogotovo što je bašta bila puna papagaja. To je, izgleda, čak bio problem, pošto su jeli hranu malim pticama, kao što su vrapci i senice.

A kod nas su jeli trešnje pre nego što bi sazrele na drvetu. Bili su tu zato što se na nekoliko kilometara od

naselja Demo nalazio zoološki vrt. Mali zoološki vrt. On je, međutim, pao pod stečaj zbog zabavnog parka koji je podignut nedaleko od njega i koji je privukao sve posetioce.

Sve životinje su prodane drugim zoološkim vrtovima. Niko, međutim, nije bio zainteresovan za papagaje i njihov prevoz je bio preskup. Tako je direktor naprosto otvorio njihov kavez. Možda je mislio da će uginuti od hladnoće. Ali nisu uginuli. Naprotiv, prilagodili su se, napravili su gnezda i dobili mlade. Uvek su se kretali u grupi, izgledali su kao veliki zeleni oblaci koji prelaze preko neba. To je bilo lepo. Bučno, ali lepo.

Nisam razumela zašto siroti Koko mora da ostane u kavezu i gleda ostale kako se zabavljaju bez njega. Moja majka je govorila kako to nije isto, kako je on iz prodavnice, nije navikao na to. Ipak...

Majka je, dakle, čistila Kokoov kavez.

Bilo je vreme za *Valcer cveća* i sladoled.

Kamionet se zaustavio pored živice ispred naše kuće.

Stari sladoledžija je stigao, desetak dece je pištalo oko njega.

Monika mi je rekla da on nije poput vlasnika auto-otpada. On je bio prijatan čovek. Imala je nešto čudno u očima kad je govorila o njemu. Pošto su oboje bili stari, pomislila sam da se nekada između njih dvoje